

Konarska-Pabiniak, Barbara

Piękna droga życiowa prof. Penkalowej

Notatki Płockie 37/1-150, 52

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IZBA PAMIĘCI OŚWIATY ZNP W PŁOCKU

Płock, słynący z dużej ilości szkół i placówek oświatowych, nie posiadał sali tradycji, w której gromadzone byłyby dokumenty dotyczące oświaty i organizacji związkowej. Wprawdzie najstarsza w Polsce szkoła -800 lat liczące Liceum im. Marszałka Stanisława Małachowskiego w Płocku posiada bogatą ekspozycję materialno-dokumentacyjną, ale dotyczy ona jednej placówki oświatowej.

Szereg dokumentów z zakresu oświaty miasta Płocka znajduje się w Muzeum Mazowieckim, sporo ciekawych eksponatów mieści się również w Izbach Pamięci niektórych placówek oświatowych. Są one powoli likwidowane, bo dotyczą patronów szkół, którzy są obecnie niezbyt przychylnie oceniani. Wiele placówek prowadzi kroniki, niektóre od zarania II Rzeczypospolitej (np. Szkoła Podstawowa nr 6 w Płocku). W nielicznych szkołach znajdują się stare sztandary, pieczęcie, stare albumy fotograficzne, druki, pisma itd.

Z chwilą oddania po kapitalnym remoncie Domu Broniewskiego, siedziby Związku Nauczycielstwa Polskiego, zrodziła się myśl, by powołać komisję historyczną, która zajęłaby się zorganizowaniem Izby Tradycji ZNP.

Komisja w składzie: Elżbieta Balcerzak, Janina Czaplicka, Stanisław Fabisiak, Janina Gancarz, Zdzisław Kowalczyk, Tadeusz Kurpiewski, Arkadiusz Przychodzeń, Jan Szumański, Józef Świecik, Aleksandra Zapłatowa, Maria Zawadzka podjęła decyzję, by rozpocząć szeroko zakrojoną pracę, owocem której byłoby gromadzenie wielu eksponatów o charakterze dokumentalnym. Jak się okazało pochodzić one miały głównie od placówek oświatowych i nauczycieli. W krótkim okresie zebrano wiele opracowań, dokumentów, starych fotografii, wspomnień, albumów, kronik, druków zwartych, pism okresu międzywojennego i powojennego. Nie zabrakło dokumentów obrazujących udział płockich nauczycieli w tajnym nauczaniu. Przyjęto koncepcję, że tworzona i wyposażona Izba nosić będzie nazwę: "Izba Tradycji Oświaty i ZNP". Była to decyzja nader słuszna, jako że znaczna część dokumentów dotyczyła oświaty i trudno byłoby oddzielać od działalności związku.

Wiele szkół i placówek oświatowych na pisma i apele ZNP odpowiedziało aktywnie, dostarczając wiele cennych eksponatów i dokumentów.

Dzisiaj, gdy dokonuje się przeglądu bogatej już w zbiory "Izby" niezwykle słuszne okazało się wyeksponowanie motto Leonarda da Vinci, które przyświeca działalności komisji historycznej.

Brzmi ono: "ZOSTAWIAJMY PO SOBIE DOBRE IMIĘ I TRWAŁĄ PAMIĘĆ".

Godzi się tutaj wspomnieć, że ofiarna praca szeregu członków komisji historycznej trwała od 1987 r. Wobec znaczącej ilości i różnorodności materiałów wiele czasu zajęły konsultacje z ekspertami, by właściwie wyeksponować zebrane zbiory. Izbę otwarte 5 maja 1990 roku.

Otwarcie Izby Tradycji Oświaty i ZNP stało się istotnym czynnikiem pomnażania zbiorów. Dyrektorzy szkół, nauczyciele, zwłaszcza emeryci przynosili różne stare druki, legitymacje, wspomnienia, druki zwarte, znaczki, fotografie itp.

Dzisiaj, w ciągle wzbogacanej w eksponaty "Izbie" szczególnie cenne są sztandary szkolne okresu międzywojennego. Należą do nich: sztandar Powszechnej Szkoły Publicznej Nr 6 w Płocku, sztandary Powszechnych Szkół Publicznych w Zagotach z 1925 r., Trzepowie z 1927 r. i Zagrobie z 1935 r.

Równie cenne jest archiwum, obejmujące uporządkowane dokumenty od 1945 r. do 1990 r. Opracowania dokonała archivistka Barbara Domżał. Archiwum to składające się z 16 tomów oznakowane w określone kategorie i sygnatury, stanowi istotny czynnik dla tych, którzy kiedyś zechcą pisać np. prace magisterskie z historii polskiej oświaty i ZNP.

Niezbyt jeszcze bogate, ale ustawicznie wzbogacane są druki zwarte (książkowe i broszurowe). Znajdujemy w izbie szereg podręczników szkolnych, egzemplarze "Głosu Nauczycielskiego", "Płomyka" i "Płomyczka". Są także druki zwarte z okresu międzywojennego o charakterze regionalnym. Należą do nich m.in. opracowania: "Państwowe Gimnazjum Żeńskie im. hetmanowej Reginy Żółkiewskiej w Płocku 1920-1932" w opracowaniu Franciszka Wybułta, "Księga Pamiątkowa Płocczan" z 1931 r.

Znajdują się także albumy fotograficzne okresu międzywojennego jak "Państwowe Liceum Żeńskie im. Zofii Bukowieckiej w Płocku w 1930 r.", oprawione w ramy zestawy fotografii roczników uczniów Seminarium Nauczycielskiego Męskiego i Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego obejmujące lata 1929-1935, liczne fotografie szkół i ich działalności.

Oddzielna gabłota zawiera przedwojenne świadectwa, legitymacje służbowe, związkowe, zaświadczenia z odbytych kursów i egzaminów, dokumenty z przysięgi nauczycieli, świadectwa szkolne uczniów itp. Nadmienić należy, że dokumenty okresu międzywojennego ciągle są wzbogacane, głównie z domowych archiwów nauczycieli, czy nielicznych zbieraczy.